

Sygn. akt V KK 34/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 lutego 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Stanisław Zabłocki (przewodniczący)

SSN Krzysztof Cesarz

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek (sprawozdawca)

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Małgorzaty Kozłowskiej,
w sprawie **R. K. i K. P.**

skazanych z art. 62 ust. 2 i innych ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu
narkomanii

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie
w dniu 13 lutego 2019 r.,

kasacji, wniesionej przez Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego
- na niekorzyść skazanych

od wyroku Sądu Rejonowego w K.

z dnia 7 lutego 2017 r., sygn. akt II K [...],

**uchyla zaskarżony wyrok wobec R. K. i K. P. w części
dotyczącej kary i w tym zakresie przekazuje sprawę
Sądowi Rejonowemu w K. do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w K. z dnia 7 lutego 2017 r., sygn. akt II K [...], R. K. został uznany za winnego popełnienia 4 przestępstw, za które został skazany na kary:

- roku pozbawienia wolności za czyn z art. 62 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj.: Dz. U. z 2016 r., poz. 224, ze zm.) - (pkt I sentencji wyroku),
- roku pozbawienia wolności za czyn z art. 59 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 k.k. (pkt II sentencji wyroku),
- 2 lat pozbawienia wolności oraz grzywnę w wymiarze 10 stawek dziennych po 10 zł każda, za czyn z art. 56 ust. 3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii (pkt III sentencji wyroku),
- 3 miesięcy pozbawienia wolności za czyn z art. 58 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 k.k. (pkt IV sentencji wyroku).

Na podstawie art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 k.k. Sąd połączył jednostkowe kary pozbawienia wolności orzeczone wobec oskarżonego R. K. i w ich miejsce orzekł karę łączną 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności (pkt V sentencji wyroku).

Na podstawie art. 70 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii Sąd orzekł przepadek dowodów rzeczowych, poprzez ich zniszczenie (pkt VI sentencji wyroku).

Na podstawie art. 45 § 1 k.k. Sąd orzekł wobec wskazanego oskarżonego przepadek korzyści majątkowej w kwocie 40.000 zł (pkt VII sentencji wyroku).

Na podstawie art. 63 § 1 k.k. zaliczono oskarżonemu na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności okres zatrzymania i rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie (pkt VIII sentencji wyroku).

Przedmiotowym wyrokiem skazana została również K. P. za popełnienie 2 przestępstw na kary:

- roku pozbawienia wolności za czyn z art. 62 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii (pkt IX sentencji wyroku),
- roku pozbawienia wolności za czyn z art. 59 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 k.k. (pkt X sentencji wyroku).

Na podstawie art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 k.k. Sąd połączył jednostkowe kary

pozbawienia wolności orzeczone wobec oskarżonej K. P. i w ich miejsce orzekł karę łączną roku pozbawienia wolności, której wykonanie, na podstawie art. 69 § 1 i § 2 k.k., art. 70 § 2 k.k. i art. 89 § 1 k.k. warunkowo zawiesił na okres próby 3 lat. Nadto na podstawie art. 73 § 2 k.k. i 72 § 1 k.k. oddano oskarżoną w okresie próby pod dozór kuratora i zobowiązano ją do informowania o jej przebiegu (pkt XI i XII sentencji wyroku).

Ponadto wyrokiem tym został objęty także trzeci oskarżony, M. F..

Przedmiotowy wyrok został wydany w trybie art. 387 k.p.k. i nie został zaskarżony apelacją przez żadną ze stron. Stał się on prawomocny wobec oskarżonego R. K. – z dniem 27 kwietnia 2017 r., zaś w stosunku do K. P. – z dniem 14 lutego 2017 r.

Kasację na niekorzyść obojga skazanych złożył Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny, zaskarżając wyrok w całości. Autor nadzwyczajnego środka zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

- I. „rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisu prawa procesowego, to jest art. 387 § 1 i § 2 k.p.k., poprzez skazanie R. K. bez przeprowadzenia postępowania dowodowego, w sytuacji, gdy prokurator w części sprzeciwił się jego wnioskowi o dobrowolne poddanie się karze, natomiast zasugerowana przez oskarżyciela publicznego modyfikacja wniosku o wymierzenie mu określonej kary grzywny i orzeczenie przepadku korzyści majątkowej nie została przez niego w sposób jednoznaczny zaakceptowana, a w konsekwencji wydanie przez Sąd wyroku o treści zawartej w wadliwie zmodyfikowanym przez prokuratora wniosku, bo zawierającym rażąco obrazę prawa materialnego, a mianowicie art. 58 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2016 r., poz. 224, z późn. zm.), poprzez wymierzenie wyżej wymienionemu, za przestępstwo zakwalifikowane z powyższego przepisu, a opisane w pkt IV sentencji wyroku - kary 3 miesięcy pozbawienia wolności, a więc w wymiarze poniżej jej dolnego ustawowego zagrożenia wynoszącego 6 miesięcy, a nadto orzeczenie wobec niego, obok kary pozbawienia wolności za czyn z art. 56 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, opisany w pkt III sentencji wyroku, kary grzywny w wymiarze 10 stawek dziennych po 10 zł każda oraz na podstawie art. 45

§ 1 k.k., orzeczenie przepadku korzyści majątkowej w kwocie 40.000 zł - pkt VII sentencji wyroku, na co oskarżony nie wyraził zgody,

II. rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa procesowego, to jest art. 387 § 2 k.p.k., polegające na uwzględnieniu wadliwego wniosku oskarżonej K. P. o dobrowolne poddanie się karze, któremu sprzeciwił się prokurator i wydanie wyroku z rażącą obrazę prawa materialnego, a mianowicie art. 45 § 1 k.k. poprzez nieorzeczenie obligatoryjnego przepadku osiągniętej korzyści majątkowej, w sytuacji skazania jej za czyn z art. 59 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.”

Odwołując się do tak sformułowanych zarzutów, Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny wniósł o uchylenie wyroku wobec skazanych R. K. i K. P. i przekazanie w tym zakresie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego jest zasadna. Rzeczywiście w sprawie miało miejsce rażące naruszenie prawa karnego procesowego, tj. art. 387 § 1 i 2 k.p.k., które w konsekwencji doprowadziło do rażącego naruszenia prawa karnego materialnego (art. 58 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii w odniesieniu do skazanego R. K.; art. 45 § 1 k.k. w odniesieniu do skazanej K. P.). Sąd Najwyższy uznał jednak, że wyrok należy uchylić nie w całości, o co wnioskował Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny, ale w części dotyczącej rozstrzygnięcia o karze w odniesieniu do obojga skazanych.

Bezsprzecznie orzeczenie wobec oskarżonego R. K. przepadku korzyści majątkowej w kwocie 40 000 zł, jak również orzeczenie grzywny w wymiarze 10 stawek dziennych po 10 zł każda, nie było przewidziane w pierwotnym wniosku o dobrowolne poddanie się karze złożonym przez tegoż oskarżonego na rozprawie w dniu 10 listopada 2016 r. Z protokołu rozprawy przeprowadzonej w dniu 16 grudnia 2016 r. wynika, że obrońca oskarżonego wniósł o jej odroczenie w celu przeanalizowania kwestii wniosku o dobrowolne poddanie się karze w kontekście proponowanej przez prokuratora modyfikacji tego wniosku, polegającej na orzeczeniu przepadku korzyści majątkowej. Na kolejnej rozprawie w dniu 31 stycznia 2017 r. oskarżony R. K. nie sformułował nowego wniosku o dobrowolne

poddanie się karze, stwierdzając jedynie, że „wnosi jak we wniosku”. Dodać należy, że w tej rozprawie nie uczestniczył obrońca oskarżonego R. K.. W rezultacie nie wiadomo, jaki wniosek ostatecznie zaaprobował oskarżony, czy pierwotny, złożony w toku pierwszej rozprawy, czy też ten zmodyfikowany przez sąd na skutek sprzeciwu prokuratora. Wobec tego wydając postanowienie o uwzględnieniu wniosku oskarżonego i orzekając w zaskarżonym wyroku karę grzywny oraz przepadek korzyści majątkowej uzyskanej przez oskarżonego R. K., Sąd Rejonowy w K. rażąco naruszył art. 387 § 1 i 2 k.p.k. Nie ma bowiem wątpliwości, że wydanie wyroku skazującego w tym trybie może nastąpić wyłącznie na wniosek oskarżonego, który proponuje orzeczenie określonych kar, środków karnych, przepadku oraz środków kompensacyjnych. Brak określenia przez oskarżonego we wniosku rodzaju i rozmiaru wszystkich sankcji karnych i w rzeczywistości określenie ich przez sąd zgodnie z sugestią prokuratora, stanowi rażącą obrazę art. 387 § 1 k.p.k. Wpływ tego naruszenia na treść orzeczenia był oczywisty: sąd I instancji orzekł karę grzywny oraz przepadek korzyści majątkowej, które to środki reakcji prawnokarnej nie były przewidziane we wniosku o dobrowolne poddanie się karze oraz nie zostały zaaprobowane przez oskarżonego jako modyfikacja wniosku.

Rację ma skarżący wskazując, że rażące naruszenie art. 387 § 1 i 2 k.p.k. w tej sprawie doprowadziło również do rażącego naruszenia prawa karnego materialnego, a mianowicie art. 58 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Za czyn zakwalifikowany z art. 58 ust. 2 tej ustawy Sąd Rejonowy w K. wymierzył oskarżonemu karę 3 miesięcy pozbawienia wolności, a więc w wymiarze poniżej jej dolnego ustawowego zagrożenia wynoszącego 6 miesięcy. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, sąd, rozstrzygając wniosek oskarżonego złożony na podstawie art. 387 § 1 k.p.k., jest zobowiązany przede wszystkim sprawdzić zaistnienie wszystkich warunków dopuszczalności takiego wniosku. Jednym z nich jest z pewnością zgodność zgłaszanych we wniosku, zaakceptowanych przez uprawnionych uczestników postępowania, propozycji, w tym również tych co do oceny prawno-karnej zarzucanego oskarżonemu czynu, wymiaru kary bądź środków karnych, z obowiązującymi przepisami prawa karnego materialnego. W sytuacji, w której treść wniosku tychże regulacji prawnych nie respektuje,

niewątpliwym obowiązkiem sądu jest bądź to uzależnienie swojej decyzji o uwzględnieniu tego wniosku od dokonania w nim zmiany konwalidującej dostrzeżoną jego wadliwość (art. 387 § 3 k.p.k.), bądź też rozpoznanie w dalszym ciągu sprawy na zasadach ogólnych (por. m.in.: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 sierpnia 2015 r., II KK 219/15, Lex nr 1770900). Również brak sprzeciwu oskarżyciela publicznego wobec proponowanej przez oskarżonego kary poniżej dolnego ustawowego zagrożenia nie zwalniał sądu od czuwania nad przestrzeganiem w sprawie prawa karnego materialnego.

Podsumowując, rażącym naruszeniem prawa, która mogła mieć istotny wpływ na treść orzeczenia było w tej sprawie dotknięte nie tylko rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego w K. zawarte w IV punkcie wyroku (co do czynu oskarżonego zakwalifikowanego z art. 58 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 k.k.), ale rozstrzygnięcie w przedmiocie wymiaru kary w całości. W punkcie VII wyroku Sąd orzekł wobec oskarżonego, na podstawie art. 45 § 1 k.k., przepadek korzyści majątkowej w kwocie 40 000 zł, nie wskazując, z którego z przypisanych oskarżonemu czynów ta korzyść majątkowa została uzyskana. Ponieważ orzeczenie przepadku nie było proponowane w pierwotnym wniosku oskarżonego, jak również nie można stwierdzić, że zostało ono przez niego zaaprobowane w ramach modyfikacji wniosku, nastąpiło z rażącym naruszeniem prawa, wskazanym już w pierwszej części uzasadnienia tego wyroku. Wobec powyższego konieczne było uchylenie wyroku wobec R. K. w części dotyczącej rozstrzygnięcia o karze za wszystkie przypisane mu czyny i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Zasadny jest także podniesiony w kasacji zarzut naruszenia art. 387 § 2 k.p.k. odnoszący się do rozstrzygnięcia w kwestii odpowiedzialności karnej K. P.. W wyroku sądu Rejonowego w K. nie orzeczono obligatoryjnego przepadku osiągniętej przez oskarżoną korzyści majątkowej. Propozycji takiego rozstrzygnięcia nie zawierał wniosek oskarżonej złożony w trybie art. 387 § 1 k.p.k. Dostrzegł to prokurator i w czasie drugiej rozprawy uzależnił brak sprzeciwu wobec wniosku od zawarcia w wyroku rozstrzygnięcia w tej kwestii, nie precyzując jednak kwoty przepadku. Obrońca oskarżonej K. P. nie sprzeciwił się wnioskowi, zaś na kolejnej, trzeciej rozprawie oskarżona nie była obecna. W świetle powyższego

nie ma wątpliwości, że w sprawie doszło do rażącej obrazę prawa materialnego, konkretnie art. 45 § 1 k.k. poprzez nieorzeczenie obligatoryjnego przepadku osiągniętej korzyści majątkowej w sytuacji skazania za czyn z art. 59 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. „Pierwotnym” naruszeniem w tej sprawie nie było jednak naruszenie prawa materialnego, ale rażąca i mająca istotny wpływ na treść wydanego wyroku obraza art. 387 § 2 k.p.k. (por. np.: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 2017 r., V KK 281/17, Lex nr 2449663). Wobec tego Sąd Najwyższy uznał, że nie jest zasadne uchylenie zaskarżonego orzeczenia w części, w jakiej nie zawiera ono rozstrzygnięcia o przepadku, ale że konieczne jest jego uchylenie w zakresie rozstrzygnięcia o karze w odniesieniu do obu przypisanych K. P. czynów zabronionych. Zlekceważenie przez sąd sprzeciwu prokuratora wobec braku we wniosku oskarżonej obligatoryjnego rozstrzygnięcia spowodowało bowiem, że na etapie ponownego rozpoznania sprawy konieczne będzie ukształtowanie na nowo wymiaru kary za oba przypisane oskarżonej czyny zabronione.

Wniosek Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego o uchylenie wyroku wobec obojga skazanych w całości, tzn. również w zakresie rozstrzygnięcia o winie, nie zasługiwał na uwzględnienie. Skazani nie kwestionowali popełnienia czynów zabronionych, zaś okoliczności popełnienia przestępstw i wina oskarżonych nie budziły wątpliwości, co pozwoliło Sądowi Rejonowemu w K. zrezygnować z przeprowadzenia postępowania dowodowego (art. 387 § 1 k.p.k.). Naruszenie prawa procesowego w tej sprawie, skutkujące też naruszeniem prawa materialnego, doprowadziło natomiast do konieczności ponownego rozstrzygnięcia o karze za przypisane oskarżonym przestępstwa. Istotne jest przy tym to, że w stosunku do obojga oskarżonych konieczność zmiany rozstrzygnięcia w zakresie kary jest zdeterminowana brzmieniem obowiązujących przepisów. W odniesieniu do R. K. konieczność korekty wynika z orzeczenia kary za czyn przypisany w punkcie IV wyroku poniżej dolnej granicy ustawowego zagrożenia, zaś w odniesieniu do K. P. – z obligatoryjnego charakteru przepadku korzyści majątkowej, przewidzianego w art. 45 § 1 k.k.